SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 212. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 6, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 6-го ЛИСТОПАДА 1991 Ч. 212. РІК XCVIII.

РСФСР І УКРАЇНА ПІДПИСАЛИ НОВИЙ ДОГОВІР

Лондон. — Газета „Файненшал Таймс" помістила у числі з 31-го жовтня коротке, але багатомовне повідомлення свого кореспондента в Києві Христини Фріленд про те, що Російська федерація і Україна підписали двосторонній договір в Києві, який у великій мірі усуває існуючі дотепер непорозуміння, зокрема політичного і прикордонного характеру.

У безпосередніх розмовах між міністрами закордонних справ обидвох республік вияснено і спрецизовано багато сумнівних справ, які стояли досі на перешкоді до розгортання взаємної співпраці між РСФСР і Україною. Російська федерація дала свою згоду і підтримала змагання України до закріплення повної незалежности у заміну за ґарантію, що велика російська меншина в Україні користуватиметься повними правами і матиме змогу розвивати свою культуру, шкільництво тощо.

Україна і РСФСР погодилися підтримати ратифікацію договору у справі нуклеарної стратегічної зброї, а також зменшення збройних сил, війська і звичайної зброї на европейському континенті. Обидві республіки будуть домагатися співучасти у переговорах і підписанні договорів в цих справах.

Політичні аналітики і знавці підсовєтської проблематики та втаємничені у ці справи особи кажуть, що переговори між Україною і РСФСР на міністерському рівні є свого роду пробою до зустрічі на „вершинах" між президентом Російської федерації Борісом Єльциним і головою Верховної Ради України Леонідом Кравчуком, які мали б відбутися в наступному місяці.

Андрей Козуров, міністер закордонних справ РСФСР, оцінив зустріч позитивно, назвав її „сенсацією" після того, як Б. Єльцин, виступаючи на форумі Верховної Ради Росії, закликав до випрацювання альтернативного незалежного пляну економіки, фінансів і творення власної армії, якщо зайде така потреба.

Критичну і спірну справу кордонів не вдалось цілковито розв'язати, хоч російська делеґація запевняла, що немає жодних територіяльних претенсій до України, якщо незалежна Україна трактуватиме російську меншину на рівні з іншими громадянами. Не зважаючи на це запевнення, Козуров не міг дати позитивної відповіді щодо Криму, автономної области над Чорним морем, яка є частиною території України, але чимало російських лідерів хотіли б бачити прилучення Криму до Російської федерації. Не зважаючи на ці розбіжності, представники двох найбільших і найбільш впливових республік обіцяли координувати м іж собою всі справи на рівні міністерств закордонних справ і розв'язувати проблеми мирними засобами.

Вони рівнож дискутували про створення окремої ар мії в Україні в числі приблизно 400,000 вояків, перехід, чи перебрання частини дотеперішньої совєтської зброї республіками і вступ обидвох республік до Міжнародного монетарного фонду.

А. Козуров заявив, що у випадку коли виборці в Україні проголосують за референдумом 1-го грудня, Російська федерація підпише договір про дипломатичні зв'язки з Україною, договір, який може заохотити західні країни скоріше визнати незалежність України і надати їй потрібну фінансово-економічну допомогу.

ВИСТАВКА І. СОЧИНСЬКОЇ

Ню Йорк. — Тут у п'ятницю, 8-го листопада, в Українському Інституті Америки від 6-ої до 9-ої год. вечора відбуватиметься відкриття виставки нових творів Ілони Сочинської. Виставка триватиме від 10-го до 17-го листопада, крім понеділка, 11-го листопада і буде відкрита від 12-ої год. полудня до 6-ої вечора. Адреса Інституту: 2 79-та вул. схід в Ню Йорку. Телефон для інформацій (212) 288-8660.

НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС БУЛА ЩЕ ОДНА ПОЖЕЖА

Київ (ПБ УНС, Раїса Руденко). — У п'ятницю, 1-го листопада, в годині 1:29 по полудні у маниновій залі першого енергетичного бльоку на Чорнобильській Атомній Електростанції загорівся кабель. Засоби масової інформації отримали про це повідомлення уже після того, як пожежу загасили пожежники Чорнобильської АЕС.

Пожежа сталася на першому енерґобльоці, який з 18-го жовтня перебуває на ремонті, тобто повністю розхолоджений. Фахівці намагаються з'ясувати причини вогню у кабельній частині реактора, який не працює.

Згідно з офіційними повідомленнями, рівень радіяції в Чорнобилі не змінився.

Проблема ЧАЕС турбує не лише населення України, Білорусії та Росії, а й усієї Европи. Відразу після катастрофи у квітні 1986 року Верховна Рада України постановила припинити експлуатацію ЧАЕС до 1995 року, але міністерство атомної енерґопромисловости СССР розпорядилося інакше: експлуатацію ЧАЕС продовжити і після 1995 року. Та пожежа, що сталася на ЧАЕС 11-го жовтня, спонукала парлямент України ухвалити постанову про закриття ЧАЕС не пізніше 1993 року. Депутати виступали за негайне припинення її експлуатації, як такої, що становить особливу небезпеку. Мінатоменерґопром СССР з 1-го листопада зняв з себе обов'язки експлуатаючої організації, тому весь тягар ліквідації ЧАЕС лягає на Україну. Оскільки у світі ще не було випадку закриття якоїсь атомної електростанції, то Верховна Рада України закликала ООН виступити ініціятором створення науково-технічної програми закриття ЧАЕС, а також створення спецільного фонду для здійснення цієї програми, оскільки Чорнобиль став загрозою для всього світу.

Кабінет Міністрів України запропонував закінчити будівництво Запорізької, Хмельницької та Рівенської Атомних Електростанцій, оскільки закриття ЧАЕС причиниться до зниження забезпечення енерґією України.

Як повідомляє парляментська газета „Голос України", незабаром Україна запропонує програму радикального роззброєння та ліквідацію на її території ядерної зброї.

В. Чорновіл подорожує

Дніпропетровське (УНІАР). — З візитою до Дніпропетровської области 21-го жовтня прибув кандидат на президента України Вячеслав Чорновіл. Це вже другий приїзд В. Чорновола на Дніпропетровщину.

Цього разу кандидат на президента зустрівся з гірниками Марганця, металюрґами Нікополя і Новомосковська. В. Чорновіл провів зустріч і з працівниками колишнього КҐБ, нині управління Служби Національної Безпеки (СНБ) України, під час якої висловив свої думки щодо концепції побудови нових структур СНБ України, ознайомив присутніх зі своїм становищем щодо майбутнього України в політиці та економіці, відповів на численні питання. В. Чорновіл провів також конференцію з представниками преси, виступив на мітинґу перед мешканцями Дніпропетровського, як також у радіо і телевізії Придніпров'я.

Верховна Рада прийняла деклярацію про національності

Київ (УНІАР). — Тут у п'ятницю, 1-го листопада, на початку раннього засідання Верховної Ради України на пропозицію народного депутата Романа Іванчука хвилиною мовчанки вшановано пам'ять тих, хто в листопаді 1918 року у Львові підніс прапор української державности, проголосивши ЗУНР.

Заслухано і обговорено проєкт декларації прав національностей України, а доповідав на тему цього питання голова комісії ВР для закордонних справ Дмитро Павличко, який сказав, що в усі роки в основі життя Союзу була фальшива лицемірна національна політика, спрямована на вавилонське змішання людей різних національностей, що призвело до виникнення безликого „совєтського народу". Як зазначив Павличко, ВР повинна сказати декрацією прав національностей України "Ні" тоталітарній большевицькій політиці у національному питанні. Депутати внесли конкретні пропозиції до проєкту, після чого одноголосно схвалено деклярацію прав національностей України.

На сесії обговорювався проєкт закону про селянські господарства. З інформацією виступили перший заступник міністра сільського господарства Декисенко. Селяни вимагають приватизації землі, спрощення порядку надання землі у власність, вироблення державної програми земельної реформи і схвалення до 1-го грудня закону про фармерське господарство. Одним з суттєвих доповнень до проєкту закону стало: вилучити у колгоспів і радгоспів до 10 відсотків площі ріллі і передати їх до запасного фонду з тим, щоб надалі видавати земельні уділи фармерам. У підсумку проєкт закону про селянські і фармерські господарства було схвалено у першому читанні, схвалено також проєкт закону про товарову біржу.

Москва продовжує займатися шпигунством

Вашінґтон. — У Кристал Сити, Тексас, недавно відбувся семінар з проблем безпеки. Там виступив заступник директора ФБІ у справах контррозвідки Гаррі Брендон, який повідомив, що якщо багато колишніх членів Варшавського пакту перестали займатися шпигунством проти ЗСА, то Совєтський Союз продовжує проводити шпигунську діяльність з попередньою інтенсивністю, а то й посилив її.

Протягом останніх восьми місяців шпигунством у ЗСА повністю перестали займатися Польща, Чехо-Словаччина і Мадярщина. Східня Німеччина взагалі припинила існування. Румунські і болгарські спеціяльні служби покищо і далі займаються шпигунством, але ведуть себе пасивніше, ніж колись. Однак совєтські шпигуни „працюють в поті чола", сказав Г. Брендон.

Він пояснює таку активність совєтської розвідки двома факторами: вигодами, які приносить Москві економічне шпигунство, і тим, що вона тепер мусить обходитися без допомоги східньослов'янських спецслужб. Після провалу серпневого путчу „ми не бачили найменших змін в інтенсивності совєтської розвідувальної діяльності у З'єднаних Стейтах — ні найменших", зауважив оратор. Він сказав, що за останні два роки ця діяльність навпаки активізувалася.

Брендон, однак, підкреслив, що із закінченням холодної війни змінилася спрямованість совєтського шпигунства. Якщо раніше КҐБ головну увагу приділяв американським військовим секретам, то тепер це завдання відійшло на третій плян. Тепер на першому місці — збирання політичної інформації, а на другому — економічних, наукових і технічних даних.

Колишній заступник директора Сі-Ай-Ей Ричард Стола погодився, що „східньоевропейські країни ведуть себе тепер дуже добре".

Український економіст виступав успішно в Банґкоку

Вашінґтон (Україна 2000) — Д-р Олександер Савченко головний економіст Руху і заступник директора Національного Банку України, брав участь у економічній конференції в Банґкоку і виступив перед її форумом 14-го жовтня.

Його виступ у панелі зорганізували „Україна 2000" разом із Данилом Темпел, що працює в установі Партнери в міжнародній мідії, видавців в Ню Йорку, які приготовляють звіти із зустрічей для розвитку банковости. Спонзорували панель також Міжнародна фінансова корпорація, що є частиною Світового банку.

Д-р О.Савченко заскочив понад 200 слухачів, серед яких були міністри фінансів та провідники великих міжнародних корпорацій, своєю заявою, що Україна не підпише економічної угоди з центром і є готова творити свою власну монетарну політику, оперту на своїх власних грошах. При цій нагоді він зложив листа проводові Европейського Банку для перебудови і розвитку з проханням, щоб Україну прийняли в члени.

Д-р О. Савченко використав також нагоду, щоб відповісти на ряд контроверсійних завваг фінансового дорадника М. Ґорбачова, Ґріґорія Явлінського. Про гарячу виміну думок цих двох фінансистів звітували газети „Волл Стріт Джорнал" і „Файненшал Таймс". Явлінський заявив, що Україна є зовсім без гроша і навіть не має фондів, щоб купити машину до друкування грошей, яка коштує 12 міл. дол., завважуючи при тому, що Україна не була державою від тисяча років.

У відповідь на те, д-р Савченко пригадав, що СССР краде 30 біл. рублів річно з України і тим причинився до теперішнього її економічного стану.

В панелі брали також участь фінансовий дорадник Боріса Єльцина Олег Боґомолов, міністер фінансів Чехо-Словаччини Вацлав Клявз, президент Европейського банку для перебудови і розвитку Жак Атталі, дорадник приватизації у Англії Алан Волтерс та інші.

В. ФОКІН ХОЧЕ ПІДПИСАТИ ЕКОНОМІЧНИЙ ДОГОВІР

Москва. — Кореспондентка газети „Ню Йорк Таймс" Селестін Болен інформує у числі з 5-го листопада, що після виступу президента СССР Міхаїла Ґорбачова на форумі нової Державної Ради СССР, яка нібито складається з представників 12-ох республік хоч Україна, Грузія і Молдавія активної участи в нарадах ради досі не брали, республіки погодилися зміцнити совєтську економічну спільноту, бо, як заявив Ґорбачов, вони можуть втратити заповіджену економічну допомогу Заходу, який узалежнює свою допомогу від зміцнення карбованця, одностайної валюти і створення всесоюзного механізму розподілу допомоги.

Совєтський диктатор М. Ґорбачов, якого ніхто на цей високий пост не вибирав вільними голосами, а представники республік не мали впливу на формування нового всесоюзного уряду, вжив всі свої здібності, включно із застрашуванням, щоб змусити республіки підписати якнайскорше економічний договір, бо, мовляв, „ми втратимо єдину нагоду отримати допомогу і довір'я у наших західніх приятелів".

Незалежне пресове агентство „Інтерфакс" повідомляє, що виступ Ґорбачова нібито зробив на присутніх позитивне враження, особливо коли він заявив, що „народи нам вірять, але ми ще не зуміли запевнити їх, що керівники Союзу і республік діють в їхню користь".

Згідно з цим повідомленням, М. Ґорбачов мав критикувати президента Російської федерації Боріса Єльцина за те, що він, не повідомивши інших, вийшов із своєю сепаратною радикальною економчною і до певної міри політичною програмою. Він (Ґорбачов) заявив, що ані РСФСР ані інша республіка не зможуть у цій трагічній ситуації дати собі раду і тому треба за всяку ціну шукати спільних шляхів.

Газета „Ню Йорк Таймс" у зв'язку з цим виступом М. Ґорбачова в цьому ж самому повідомленні дає підзаголовок: „Добрі новини з України", у якому повідомляє, що Україна, не зважаючи на ранішу відмову, погодилася підписати договір, який представники України, зокрема представники уряду прем'єр-міністра Вітольда Фокіна, росіянина з походження, мають підписати до двох днів. С. Болен пише, що „Україна вирішила прилучитись до економічної спільноти, пропонованої Ґорбачовим". Інші республіки, крім Грузії, Молдавії і трьох прибалтійських республік, які вміжчасі здобули повну самостійність, підписали вже згаданий договір минулого місяця.

Отже тепер в СССР постане „велика економічна зона" з одною валютою, одними митними законами, одною банковою системою тощо.

Прем'єр-міністер України В. Фокін заявив на Раді республік, що Україна підпише економічний договір, але залишає за собою право в інший спосіб закріплювати свою незалежність, наприклад, творенням національної ґвардії, яка мала б нараховувати 33,000 вояків.

НАРАДИ ОКРУГИ УНС БОСТОНУ НЕ ВІДБУДУТЬСЯ

Бостон, Масс. — Як повідомляє Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Бостоні, організаційні наради, заплановані на неділю 10-го листопада, з незалежних причин не відбудуться. Новий реченець буде своєчасно поданий до відома.

В УКРАЇНІ

(з повідомлень УНІАР)

Одеса. — Так званий Комітет рядових комуністів у підпіллі розповсюдив серед одеситів в половині жовтня відозву, у якій говориться: „24-го серпня у країні відбувся переворот, під час якого владу захопили націонал-сепаратисти, підтримані запроданцями, партійними лідерами, героями застою Єльциним, Поповим, Афанасьєвим, Кравчуком, Яковлєвим, Шеварднадзе. Скориставшись довірою, у парляменті України засіли націоналісти на чолі з Чорноволом, Лук'яненком, Драчем, Павличком". У кінці звернення закликається створити марксистську партію України.

Івано-Франківське. — На сьомій сесії Обласної Ради в розділі „різне" виступило понад 10 осіб, які порушили такі питання: про необхідність закону про оплату праці, проблеми національної армії, створення тимчасової комісії з питань викладання суспільних дисциплін у навчальних закладах области, про розвиток освіти на Прикарпатті, про підготову до референдуму, особливо у східніх областях України.

Івано-Франківське. — Тут відбулася конференція правління західньо-реґіональної Української Асоціяції Клюбів Юнацтва. Її відкрив президент асоціяції, голова Обласної Ради і виконкому Микола Яковина. Учасники обговорили звіт голови правління Української Асоціяції Клюбів Юнацтва (УАКЮ) Юрія Одинокова про роботу української та білоруської делеґацій на всесвітньому конґресі АКЮ у Сенеґалі. Дальшу працю конференція правління західньореґіональної УАКЮ продовжувала у Яремчі, де обговорювали реґіональні і обласні програми в галузях науки, культури, освіти, охорони здоров'я тощо.

Миколаїв. — На надзвичайній сесії Обласної Ради 17-18-го жовтня, без попереднього оголошення порядку денного голова ради і голова виконкому, депутат Верховної Ради України Іван Грицай поставив питання про підтримку звернення Донецької Обласної Ради про державну автономію південно-східньої України. 12 депутатів на знак протесту вийшли із залі нарад, але ті, що залишились, вирішили делеґувати 30 працівників з правом дорадчого голосу на сесію Донецької Обласної Ради. 18-го жовтня депутати дізналися, що Грицай брав участь у таємній нараді у Херсоні. Треба зазначити, що у Миколаєві й досі немає жодного національного прапора, а в продажі немає українських видань (навіть урядової газети „Голос України"). Міська і Обласна Ради ухвалили рішення про неприйняття акту про державну незалежність України.

Київ. — Тут у суботу, 19-го жовтня, з нагоди відзначення першої річниці жовтневого голодування студентів на майдані Незалежности відбувся святковий концерт, присвячений „Великій жовтневій антикомуністичній революції". Ініціятором цих святкувань була Українська Студентська Спілка. У концерті взяли участь музичні групи з Києва, Криму та Львова.

Вінниця. — Тут у неділю, 19-го жовтня, в залі колишнього будинку політосвіти відбувся обласний форум інтеліґенції, що зібрав представників всіх районів области, делеґованих за подвійним принципом — половина делеґатів представляла демократичні організації Руху, УРП, „Меморіялу" та інших, другу половину становили представники місцевих органів влади, переважна більшість яких — колишні партійні функціонери. На форумі обговорювалися в основному 3 питан ня — першогрудневий референдум, вибори президента і розслідування злочину знищення органів у Вінницькому костьолі.

Київ. — Тут у неділю, 20-го жовтня, в приміщенні колишнього музею Леніна відкрито міжнародну конференцію „Україна і Османська імперія XV — XVII століть". Конференцію організовано заходами Академії Наук України і Українським Науковим Інститутом Гарвардського університету. У конференції взяли участь вчені з Києва, Росії, Канади, Болгарії та Угорщини.

Одеса. — Цієї ж самої неділі у цьому портовому місті південної України розпочала працю міжнародна

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

В БЕРЛІНІ ВІДБУЛАСЯ дводенна конференція міністрів внутрішніх справ европейських країн, на якій прийнято резолюцію щодо посилення контролі над міґрацією населення. У список запропонованих заходів входить стандартизація прикордонної охорони, встановлення кари для летунських, залізничних і автокомпаній за перевіз пасажирів без відповідних документів, боротьба зі злочинними організаціями, які за великі гроші перевозять втікачів через кордон. За резолюцію висловилися міністри 12 держав Европейської економічної спільноти, Австрії, Швайцарії, 13 країн Східньої Европи, в тому числі Албанія, прибалтійські республіки і Україна.

ЗАСТУПНИК МІНІСТРА економіки Литви Вітас Новіцкас заявив, що після нового року за нафту, ґаз і кам'яне вугілля Литва мусить платити Росії у 100 разів більше, ніж досі. Якщо, наприклад, в 1990 році Литва купувала в Росії нафту за 1.7 дол. за тонну, то тепер їй доведеться платити 130 дол. У свою чергу, Литва буде продавати Росії за валюту понад 20 товарів, які є неконкурентноздатні на світовому ринку.

В'ЄТНАМ РОБИТЬ ПОВАЖНІ спроби подолати міжнародну ізоляцію. Черговим кроком у цьому напрямі стала в'єтнамсько-сінґапурська угода про двостороннє економічне співробітництво. Сторони домовилися про співпрацю в ділянках цивільного летунства, фінансів і митної контролі.

КЕРІВНИКИ ДЕРЖАВ, які входять до НАТО, розглянуть на зустрічі в Римі 7-го — 8-го грудня питання про створення Ради співробітництва з країнами Східньої Европи. Якщо це стане дійсністю, то перше засідання Ради відбудеться ще в грудні і на нього буде запрошено міністрів закордонних справ Польщі, Чехо-Словаччини, Мадярщини, Румунії, Болгарії, прибалтійських республік і Совєтського Союзу. Поширенню співробітництва держав НАТО з країнами колишнього Варшавського пакту досі противилася Франція. Польща, Мадярщина і Чехо-Словаччина наполягають, щоб НАТО взяв на себе зобов'язання щодо захисту їхніх кордонів від будь-якої інтервенції.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ газети „Вашінґтон Пост", розвідувальні служби ЗСА прийшли до висновку, що Іран створює атомову зброю, дістаючи необхідні для цього матеріяли з Китаю.

В АМЕРИЦІ

ВИСТУПАЮЧИ ПЕРЕД сотнею випадкових слухачів, що зібралися на одній з вулиць американської столиці, неґритянський правозахисник Джессі Джексон заявив, що він відмовляється боротися за висунення своєї кандидатури на пост президента від Демократичної партії. Дж. Джексон закликав своїх прихильників віддати голоси за інших кандидатів від цієї партії. Він брав участь у двох попередніх змаганнях за Білий Дім — у 1984 і 1988 роках, — але без успіху. Звертаючись до зібраних, неґритянський активіст закликав до „мобілізації нової демократичної більшости" у виборчій боротьбі з республіканцями. Однак дорадники Джексона побоюються, що виборці, які підтримували його у двох попередніх кампаніях, тепер взагалі можуть відмовитися брати участь у виборах.

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ перевіряють можливості поїздки в Совєтський Союз експертів для налагодження систем виробництва і розподілу сільськогосподарської продукції і надання іншої технічної допомоги в переході до ринкової економіки. Про це заявив секретар Департаменту сільського господарства ЗСА Едвард Медіґен, виступаючи на конференції у Вірджінії. За даними совєтських статистів, в СССР заготовлено 165 млн. тонн збіжжя. Торік на цей же період було зібрано 237 млн. тонн. Президент Казахстану Нурсултан Назарбаєв заявив, що цьогорічний врожай зернових культур в СССР не перевищить 170 млн. тонн. Розміри врожаю виявилися нижчими, ніж передбачали західні економісти. Департамент сільського господарства ЗСА вважав, цьогорічний врожай в СССР досягне 190 млн. тонн.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ ще не оголосив про свій намір добиватися переобрання на другу каденцію. Очікують, що він проголосить це на початку січня після традиційного послання до американського народу про Стан унії. Фактично ж передвиборча кампанія Дж. Буша вже почалася. Минулого тижня Президент виступив у своєму рідному Тексасі і лише дві промови принесли в його виборчий фонд майже стільки ж грошей, скільки вдалося зібрати шістьом його суперникам-демократам за кілька тижнів. Найбільш перспективним кандидатом демократів вважається губернатор стейту Ню Йорк Маріо Квомо, який ще не висунув свою кандидатуру на президента. Однак, якщо він рішиться на такий крок, його чекає досить принизлива поразка з рахунком, якщо вжити спортову термінологію, 1:2. До такого висновку прийшли організатори недавнього опитування громадської думки з телевізійної компанії Ей-Бі-Сі. Судячи з результатів опитування 1009 виборців, 58 відсотків американців віддають голоси Бушеві і лише 30 відс. — Квомо. Вважають, що перемогу Буша можна вважати ґарантованою на 99 відсотків.

В НЮ ЙОРКУ У ВІВТОРОК, 5-го листопада, відкрилася традиційні осінні авкціони „Сотбі" і „Крісті". Результати торгівлі мистецькими товарами в Ню Йорку покажуть, відбувся на цьому ринку перелом, чи спад продовжується. Авкціони триватимуть два тижні. Більшість товарів, виставлених на продаж, колекціонери купили під час „буму" 1980-их років. Тепер вони знову на ринку, при чому багато з них коштуватимуть дешевше, ніж два роки тому. На думку експертів, нижче нинішніх ціни вже не опустяться.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays. Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Відгук подій на Україні в західній пресі

Минувся вже час промовчування України засобами масової інформації у західньому демократичному світі. Нас, українців в Америці й американських громадян, найбільше цікавить настанова американської преси радіовисилень і телевізійних станцій. В Америці куди гірше як у Західній Европі люди знають будь-що про Східню Европу. Справила утотожнювали її з „Раша". Цікаво, що зовсім недавно, в останніх кількох роках, поважніші і більш совісні американські журналісти почали відрізняти „російський" від совєтського". Те, що Росія є тільки однією із 15-ти (тепер 12-ти) „суверенних" республік — американці в масі довідалися від Боріса Єльцина, який у боротьбі проти Міхаїла Ґорбачова свідомо і пляново відокремлював Російську федерацію від Совєтського Союзу. Коли повіяв по Сході Европи свободолюбний, згодом свідомий визвольний рух, то про Литву, Латвію й Естонію — які разом нараховують несповна 10 мільйонів населення — була куди більше і частіше мова в американських газетах і на телевізійних екранах, як про Україну з її 52-ма мільйонами населення. Час від часу все ще котрась газета чи диктор телевізійної станції скаже „Раша" на всю Евразію, але здебільшого американці вже знають — хоч і мінімально — що існує на світі Україна.

Здається, що вже минув час, коли треба було тішитися, коли взагалі про Україну хтось щось писав чи сказав. Тепер уже настав дальший етап: треба аналізувати зміст відомостей про Україну і зміст статтей з тематикою України. Американська преса пребагата числом, спеціялізацією і місцем появи. Кожне містечко має свою газету. Хоча є великі газети у Лос Анджелесі, Чикаґо, Вашінґтоні чи Бостоні — першуном є таки „Ню Йорк". В наслідок страйків припинили появу деякі добрі газети. „Ню Йорк Геральд Трибюн" до тепер появляється у Парижі як прегарний щоденник, спадкоємець „Геральда". Але міжнародне ім'я має „Ню Йорк Таймс".

Не знаємо, чи існує у світі друга газета, яка мала би таку густу мережу своїх кореспондентів у всьому світі, на всіх континентах. „Ню Йорк Таймс" є своєрідним пресовим барометром: промовчування „Ню Йорк Таймсом" якоїсь країни означає, що дана країна не грає ролі у міжнародному світі. І навпаки: кореспонденції з якоїсь країни та авторські статті — це знак, що треба цією країною поцікавитися. Це тим важливіше, що в Америці особливо преса впливає на читачів і формує політичну думку. Ліберальна демократична преса роздула була так звану Вотерґейську аферу і хоч ніхто нічого нікому не вкрав і ніякої фізичної ані моральної чи матеріяльної шкоди не заподіяв — безупинним цькуванням проти президента Ричарда Ніксона довела до його резиґнації.

З правдивою приємністю треба ствердити, що в останньому часі щораз частіше знаходимо на сторінках „Ню Йорк Таймсу" інформації, статті і коментарі про Україну. У числі з 27-го жовтня „Ню Йорк Таймс" інформував про відворот американської політики від принципової орієнтації на московський центр і про сумніви державної верхівки, чи треба орієнтуватися на той союзовий центр чи на окремі республіки та посеред них на Україну. Знову ж у числі з 30-го жовтня на першій сторінці починається з переносом на дальшу — обширна і прецікава інформативна статтейка Серджа Шмемана про поважні ходи України на шляху до повної незалежности і про щораз більше зацікавлення Україною у керівних колах ЗСА.

Автор вірогідно є членом бюра цього щоденника в Москві, який спеціяльно їздив до Києва, бо під заголовком кореспонденції зазначено — „Спеціяльно для 'Ню Йорк Таймсу' ". Розмовляв з яким десятком осіб, називає різні прізвища, правильно і правдиво подає низку фактів. Для нас найважливіше, що вся ця стаття — у найбільш прихильному дусі для України. Цікаво, що пишучи про українсько-совєтські взаємини кількакратно згадується прізвище Боріса Єльцина, але ні разу Міхаїла Ґорбачова. Автор згадує про концепцію тринаціональної слов'янської держави — Росія, Україна і Білорусія, але й стверджує її неактуальність та всезагальну неґативну настанову в українців супроти Москви. Автор твердить також, що Єльцин у принципі погодився на незалежність України.

Микола Руденко

УКРАЇНА ПЕРЕМОЖЕ

І.

Мабуть, не тільки я живу з дивним, незрівняним відчуттям: почався відлік нової української історії — на її вищому етапі, коли Україна здатна увійти до кола розвинених европейських країн. Зовні це покищо майже ніяк не виявлено — хіба що виявлено тим, що о 6-ій год. ранку київське радіо розпочинає свої передачі мелодією українського гимну „Ще не вмерла Україна"; та ще, може, тим, що на вершині скляної бані будинку Верховної Ради плещеться на вітрі синьо-жовтий прапор. А проте нижче від купола, над службовим входом, звисає червоно-синій прапор як натяк на те, що доля України вирішена не остаточно: за державну самостійність висловився тільки парлямент, а народ своє слово скаже 1-го грудня — на загальнонародному референдумі.

Нині, коли пишуться ці рядки, до референдуму лишився неповний місяць. І якщо народ підтримає свій парлямент (а вже ясно, що підтримає), українська державна самостійність дістане такий надійний фундамент, який ніхто не спроможний зрушити.

Тим часом провадиться глибинна робота органів масової інформації як за, так і проти української державности. Проти, зрозуміла річ, провадять пропаґанду московське радіо й телевізія. Систематичною й організованою цю пропаґанду назвати не можна — здебільшого вона спонтанна. Вихопиться той чи той голос, сповнений ненависти й недобрих побажань — і знову московська журналістика надягає машкару доброчинности. Здебільшого нас намагаються залякати: ви, мовляв, не зумієте побудувати самостійну державу — у вас немає державного досвіду. Та й економіка ваша без російської відразу ж задихнеться і ніхто вас поважно не прийме — адже ж ви всього тільки околиця держави російської — окраїна. Звідси, мовляв, і назва ваша походить.

Інші лютують з приводу того, що Україні дістається могутня промисловість — скажімо, Миколаївський суднобудівлений завод — мовляв, по якому праву? Адже ж у його спорудженні брала участь також Росія. При цьому радіокоментатори й газетярі чомусь не беруть до уваги той факт, що російський уряд перший проголосив: усе, що перебуває на російській території, належить Росії. І це, мабуть, справедливо, бо як можна розділити те, що всі народи колишнього Совєтського Союзу споруджували разом?

А газета „Московские новости", наприклад, опублікувала сенсаційне повідомлення: в російському уряді дехто обговорює можливість обміну ядерними ударами поміж Росією і Україною. Важко повірити, що психічно здорові люди здатні добалакатися до такої страхітливої маячні. В цьому разі також, на мій погляд, найбільш вірогідним є намагання залякати українського обивателя перед референдумом. З другого боку це показує, що російським великодержавникам ні на що більше сподіватися, окрім сумнівних спроб настрахати духовно відсталих людей. Але мені не доводилося чути, щоб оті залякування на когось справили поважне враження. Швидше навпаки — громадяни України думають з цього приводу: якщо ви так нервуєте, панове товаришочки, то, мабуть, починаєте усвідомлювати, що ви втрачаєте разом з Україною; а ми тим часом повинні усвідомити, що ми виграємо. Безумовно, ми виграємо свободу й достаток — як для себе, так і для наших нащадків. До речі, так думають і говорять не лише українці, а й росіяни та інші громадяни, що знайшли притулок на українській землі. Вийняток становлять учорашні партапаратники, затяті русифікатори, які ненавидять все українське, їх чимало, та все ж далеко не більшість.

До речі, хоч і злиденно сьогодні живе населення України, але ж те, що ми називаємо злиднями, також виглядає не однаково. Мабуть, те, що українці вважають злиднями, для багатьох російських міст виглядає достатком. Не випадково Єльцин створює харчові резерви, аби було чим гасити голодні бунти. На Україні, звичайно, про голод не йдеться ні сьогодні, ні тим більше завтра.

Та коли вже ми заговорили про інформаційну війну супроти України, доречно зупинитися на тому, як обороняє свою молоду державу українська журналістика. Якщо про це сказати двома словами, то вони, ці два слова, виглядатимуть так: розсудливо, мудро. Українські засоби масової інформації, особливо державні (радіо й телебачення), із чужих, казенних перетворилися на щось таке близьке й рідне, як хліб, вода й повітря, без них не прожити. Їх слухають так, як ніколи раніше. Раптом виявилося, що Україна має сотні, тисячі талановитих журналістів, здатних змінити світобачення народу протягом — кількох місяців. У це неможливо було повірити — і все ж трансформації ментальности мільйонів людей відбуваються буквально на наших очах. Я кажу про українського дядька-східняка, для якого проблеми українства іще недавно значили менше, ніж те, що сусідська корова забрела в город і погризла кілька гарбузів.

Сьогодні — це інший дядько, інша тітка. Вони не вимикають київське радіо, по руках ходять десятки газет з незнайомими назвами — їх тепер стільки, що й запам'ятати важко.

Продовження буде.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ
Редаґує Лев Яцкевич

Леонардо да Вінчі — феномен Ренесансу

Хоч, від народження Леонарда да Вінчі проминуло поверх 500 років, його технічні задуми, немов народилися сьогодні. Згадати б тільки складану пожежну драбину, машину до карбування грошей, уладження до охолоджування, модель скорострілу, гелікоптера, підводного судна, танка, літака тощо.

І це тільки, невелика частка його технічних задумів та винаходів. Але Леонардо да Вінчі був не тільки великим винахідником, але й великим малярем, ботаніком, біологом, геологом, фізиком, математиком, картографом та знавцем анатомії людини.

Важко сьогодні знайти людину, щоб її природа обдарувала таким широким діяпазоном талантів, як Леонардо да Вінчі. Свою кар'єру він почав, як малярський підмайстер, але метою своєї амбіції він поставив — піднесення професії маляра з ремесла до мистецтва. В тій цілі він почав завзято студіювати природу та анатомію. Ці студії віддаляли його частково від мистецтва, але зблизили до стислих наук. А ставши науковцем, Леонардо вирішив написати енциклопедію знання, величиною поверх тисячу сторінок, яку для підтвердження деяких наукових законів, ілюстрував шкіцами своїх винаходів та задумів.

Але людство XVI сторіччя, розподілене соціяльними барикадами, не доросло ще до розуміння його ідей та глибини його всесторонніх талантів. В тій суспільності, просноваsucceeded ній невіглаством, люди були розподілені на шляхтичів, кріпаків, купців та ремісників, техніки й мистці були використовувані, здебільшого, до виготовлення різних технічних фокусів, у виді вогненних водограїв, фаєрверків, та альхемічних штук. Єдине, в часі війни, техніки були використовувані повністю до побудови фортифікацій та мостових споруд.

В такому часі серед таких обставин зростав та творив один з найбільших мистців та інженерів Ренесансу — Леонардо да Вінчі. Не маючи формальної освіти, він здобував її самотужки в часі кількарічного „терміну" у промінентного, фльорентійського мистця, Веррокія. Слід при тому згадати, що Веррокіо мав велике мистецько-технічне підприємство та був крім маляра та скульптора, також добрим ливарем бронзи, з якої відливав статуї, які до речі сам проєктував. Так що Леонардо мав нагоду, не тільки пізнати засоби мистецької але також інженерної техніки. Після невдалої спроби відкрити власне підприємство, на взір Веррокієвого, Леонардо вирішив перейти до праці до багатого якогось мецената мистецтва. Його вибір впав на промінентний двір мілянського князя, Людвика Сфорци.

У своїй оферті, яку Леонардо написав власноручно князеві Людвикові, він зареклямував себе, як людину, що може виготовити все, „від воєнної машини до родинного портрета — а в час миру, може збудувати кожну архітектурну спробу та перепровадити воду з одного місця до другого". До речі, оригінал цієї оферти-листа находиться тепер в Метрополітальнім Музеї, в Ню Йорку й кожний відвідувач може цей лист оглянути. Звичайно, оферту Леонарда прийнято й він замешкав в люксусовій віллі, оточивши себе гуртом учеників та звеличників.

Слід, при тому, згадати, що князь Людвик Сфорца деспотичний володар-узурпатор, мав велике вичуття культури та мистецтва й був неперевершеним меценатом видатних вчених та мистців. У програму його виставних прийнять входили також релігійні та філософічні дискусії, а в перервах музиканти грали найновіші композиції, а астрономи оповідали про свої нові відкриття.

Жінка Сфорци, княжна Беатріче д' Есте, незважаючи на свій молодий вік (16 років) мала неперевершений талант до політичних інтриґ, у які густо-часто втягала свого чоловіка, Людвика, який її обожнював та обсипував дорогоцінними дарунками, рідкісним мавпами, папугами та карликами. У цю атмосферу люксусу та розтратности увійшов молодий, мерехтливий фльорентієць, Леонардо да Вінчі, для якого двір Сфорци виявився вимріяним середовищем для розквіту його багатогранних талантів.

Тут на мілянському дворі він пробув 18 років, виявляючи всесторонню діяльність, як маляр, скульптор, спорудник військових фортифікацій, водопроводів та творець такої рідкісної технічної новизни, як повітреохолодження в будуарі Беатріче. Крім серії портретів цьогочасних двірських красунь, повних кольоритної наснаги, він завершив побудову модерної оборотової сцени у двірському театрі. З нагоди вінчання одного із Сфорців з Ізабеллею Араґонською.

На жаль, багато своїх задумів Леонардо мусив залишити, для виготовлення різних забаганок подружжя Сфорців, у виді екстраваґантних декорацій та фокусів, таких, як печені каплуни, що простягали свої крила, коли їх було краяти ножем, золоті леви, що ставали на задні ноги чи освітлені кришталеві ґльоби, то вигравали найновіших мелодій, коли їх було обертати.

Так виглядав фраґмент медіолянського світу та доби найбільшої творчости феноменального мистця та геніяльного інженера Ренесансу, Леонарда да Вінчі.

Евген Іванців

ЧИ ВИЗНАЄ АМЕРИКА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ?

У час коли українська громада зосереджує увагу над питанням референдуму на Україні, який відбудеться 1-го грудня, занадто мало уваги присвячено справі політики З'єднаних Стейтів Америки стосовно України. Навіть коли 1-го грудня успішно пройде референдум про незалежність, немає ґарантії, що Уряд ЗСА визнає Україну.

Хоч питання визнання України Урядом ЗСА саме по собі важливе, пов'язане з цим визнанням є питання доступу для України до багатьох фінансових установ, без яких неможливо буде перебудувати економіку України. Серед важливих установ, без яких неможливо буде перебудувати економіку України. Серед важливих американських урядових установ є Заокеанська корпорація для приватних інвестицій і Банк експорту-імпорту. Серед важливих міжнародних установ є Світовий банк і Міжнародний валютний фонд.

Адміністрація президента Буша ставить значний опір питанню визнання незалежности України. Як пише газета „Філядельфія Інквайрер" (27-го жовтня): „У п'ятницю, в рамках окремих інтерв'ю, два офіційні представники Уряду заявили що Адміністрація (президента Буша) чимраз більше стурбована діями України в напрямку незалежності, плянами України створити армію, до якої ввходитимуть 420,000 службовців, та наміром України перебрати частковий контроль над совєтською ядерною зброєю на її території".

Як далі пишеться в статті, один представник сказав; „Ми не маємо наміру їх визнати. Ми просто цього не зробимо". „Тільки тому, що один стейт відокремлюється від Совєтського Союзу, це ще не означає, що ми автоматично надамо допомогу," — сказав інший представник.

Створюється враження, що З'єднані Стейти Америки та інші індустріяльно-розвинуті держави вдаються до спільних зусиль, щоб примусити Україну, аби вона стала учасницею нового совєтського економічного союзу. Газета „Файненшел Таймс" (19 — 20-го жовтня) повідомила, що так звана Велика сімка (індустріяльно-розвинутих країн) плянує гостро перестерігати Україну, що вона не може покладатися на допомогу Заходу, якщо вона діятиме незалежно, тобто Україна мусить залишитися колонією Москви.

Одна неназвана особа з Білого Дому каже, що Президент уважає, що необхідно зберегти союз, і що це стане неможливо, якщо Україна здобуде незалежність. Один представник Державник департаменту підтвердив цю інформацію. В той самий час, виступаючи по громадському телебаченню, колишній працівник при Раді Крайової Безпеки Джон Ленчовські сказав, що політика Адміністрації президента Буша суперечить дійсності. Один представник Державного департаменту каже, що він не може зрозуміти чому після того, як З'єднані Стейти Америки протягом 45 років намагалися демонтувати Совєтський Союз, вони тепер намагаються його відбудувати, коли він сам мирно розвалився.

Виявляється, що можна критикувати Україну, але не Росію чи Совєтський уряд. За повідомленням газети „Філядельфія Інквайрер", — один офіційний представник сказав, що нам буде важко співпрацювати з будь-якою державою, так довго як вона... намагатиметься розбудувати велику армію і керується відносно консервативною економічною політикою".

Протягом останнього року Державний департмент наполягав, що для здобуття визнання незалежности Україна мусіла б встановити контроль нас власними кордонами. Коли парлямент України, власне з цих міркувань, вирішив створити власну армію, Державний департамент відразу остеріг, що незалежна Україна може становити небезпеку для Польщі і Росії, і може дестабілізувати Східню Европу. Ніхто не поставив запитання Польщі або Росії, чи відчувають вони загрозу. В Державному департаменті ніхто не підкреслює, що українська армія, до якої мали б входити 420,000 чоловік, має замінити совєтські збройні сили на Україні, до яких сьогодні входить півтора мільйона чоловік. Це становить скорочення на 72 відс.! кількість військово-службовців на Україні.

Коли Росія вимагала, щоб вся совєтську ядерну зброю їй приєднати, Державний департамент ніяких заяв на цю тему не мав. Але коли Україна відмовилась передати свою ядерну зброю Росії, а натомість запропонувала, щоб цю зброю знищити під міжнародним наглядом, один високопоставлений офіційний представник сказав: „Ми їм дали ясно зрозуміти, що це була б серйозна помилка, якщо вони собі уявляють, що контроль над ядерною зброєю дасть їм можливість брати участь у зустрічах на міжнародному рівні".

Совєтський уряд не впровадив у життя будь-які правдиві економічні реформи, а натомість сприяв зростанню інфляції тим, що випускав щораз більше і більше

(Закінчення на стор. 3)

Святослав Гординський

ПОЇЗДКА В УКРАЇНУ

ІІ.

Лубківський представив мене зібраним, згадавши мого батька Ярослава, професора-літературознавця, який увів мене в літературу Східньої України. Під час німецької окупації Львова я видав низку творів знищених або репресованих сталінським режимом письменників, таких як М. Зеров, О. Слісаренко, О. Влизько, Б. Антоненко-Давидович, М. Куліш і ін. Згадав про мої досліди над „Словом о полку Ігоревім", які увела у свої видання Академія Наук у Москві — Ленінграді, але про які в Україні не вільно було згадувати. Згадав теж про моє німецьке видання „Слова" і те, що тепер закінчую редакцію видання англомовного. Після цього вступу мене попрошено розповісти самому про свою мистецьку й літературну працю. Я мусів відпочатку роз'яснити, чому я, за фахом мистець, узявся також до справ літератури. Я згадав про те, що ті обидві ділянки часто бувають нерозривно пов'язані і не перешкоджають собі взаємно. 40 років в Америці я мав цікаву і творчу працю в ділянці сакрального мистецтва, яка робила мене незалежним, своїм власним меценатом. Без цього я ніколи не мав би часу ні засобів простудіювати й написати понад десяток мистецьких монографій та перекласти і видати твори Франсуа Війона і чимало перекладів з інших мов. Я згадав, що я вже договорився з двома видавництвами в Україні щодо видання вибраних моїх статтей з мистецтва й літератури. Зустріч ми закінчили на дружній перекусці й розмовах у підвалі Спілки.

Перед виїздом до Львова вночі 14-го червня я мав обмаль часу на оглядини київської старовини, хоч, правда, я мав ще перед відлетом додому повернутися на кілька днів до столиці. Я використав час, щоб основно оглянути Св. Софію (у нас часто пишуть „св", це неправильно, собор не має нічого спільного з ранньохристиянською мученицею св. Софією, — „Свята Софія" це переклад грецької назви „Гаґія Софія", що значить „Свята Премудрість", очевидно, Господня). Нутро собору видалося мені трохи меншим, ніж я це собі уявляв на основі фото, але його внутрішня гармонія здалася мені більш досконалою у порівнянні з подібними оздобленими мозаїками будовами, які я бачив у Царгороді, Греції, Італії, особливо в Сицилії. Я міг ще раз ствердити, що Київ зберіг деякі найстарші типи композицій у всьому візантійському мистецтві: найстаршого мозаїчного Пантократора в куполі, Тайну Вечеру в святилищі, і то не одну, бо вдалося зберегти й другу, трохи більш як півсторіччя молодшу, із зруйнованого Михайлівського Золотоверхого собору. Вартість тих творів збільшена тим, що під час реставрацій не додавано відпалих партій смальти, хіба замальовувано фарбами. У Венеції і Монреалі пододавано цілі квадратні метри нової мозаїки, так що деколи вже годі розрізнити, що автентичне старе, а що нове. Модерна реставрація намагається в унікальних творах старої іконографії тільки відчистити і закріпити первісний образ, покриваючи конче потрібні додатки іншим матеріялом, щоб можна було розрізнити історично важливі первісні елементи від нових.

Київ чарує своїми старовинними будовами, своїми широченними, справді столичними бульварами, багатством зелені. Цієї останньої декуди аж забагато, наприклад, з прегарної площі Богдана Хмельницького видно тільки струнку бароккову дзвіницю Софійського собору, а він сам суцільно закритий деревами. Хоч і як шкода старих дерев, але міські архітектори мусітимуть у майбутньому подумати над тим, як їх пристригти, щоб показати хоч половину унікальної історичної і мистецької пам'ятки. Крім цього, вулиці навколо цієї площі, хоч оточені стильовими будинками, зіяють страшною пусткою. В Римі, Венеції, Міляно, Відні й інших містах з історичною архітектурою такі площі оточені крамницями з туристичними пам'ятками і каварнями, де втомлені приїжджі можуть присісти і написати свої листівки. Розумію, що старий партійний режим не був зацікавлений у розбудові подібних устаткувань біля великої релігійної пам'ятки, але тепер, коли тисячі українців наїде до своєї столиці, ця справа стає актуальною.

Ще відвідуючи мене разом з Іваном Дзюбою у моїй нюджерзькій Вероні, М. Жулинський запрошував мене, якщо буду в Києві, зайти до Бібліотеки Академії Наук, де він покаже мені автографи поезії Шевченка. Я й вибрався туди з Лубківським і моєю Ладою. Ми засіли за широким столом і нам принесено із спеціяльних огнетривалих сховків рукописи Тарасової поезії. Це була одна з найбільше зворушливих хвилин мого перебування в Києві. Уявляєте собі, що це значить тримати в руках рукопис Шевченкового „Заповіту", „Кавказу", „Посланія до живих мертвих і ненароджених" або маленьку „Захалявну книжечку", завбільшки талії гральних карт, але повною чуттєвого динаміту?! Мені винесено теж касету із збірки Франкіяни, де були листи мого батька, тоді ще молодого гімназійного професора, до Івана Франка. Я з сумом дивився на ті листи, пригадуючи, що я мав 14 Франкових листів, які, виїжджаючи зі Львова, я привіз до Відня, до мешкання моєї сестри піяністки Дарії, австрійської громадянки. Усе погоріло чотири дні до кінця війни, коли то альянтські запальні бомби випалили цілий квартал. На щастя, нікого з нас там уже не було, кілька днів раніше ми подалися поночі на відкритих плятформах вагонів на захід...

Відходячи, я передав бібліотеці автограф сонета Миколи Зерова і договорився, що черговo передам пачку автографів Є. Маланюка і Зерового брата Михайла Ореста.

Ґлибоко пам'ятною для мене була поїздка до Канева. Спочатку ми плянували податися туди кораблем, але для ощадности часу ми поїхали туди відданим нам Верховною Радою автом з водієм. Це було і швидше і зручніше, бо не було потреби з корабля дряпатися сходами нагору, авто окружною дорогою заїздило під сам музей біля Шевченкового пам'ятника. Сам пам'ятник роботи Манізера ні злий, ні добрий, — от вийшов собі дядько, виліз на стовп і журиться, як йому злізти. Подібно той сам майстер зобразив поета на постаменті в Києві. І тут і там автор не досяг тієї поетичної ідентичности, що її так яскраво виразив у своїй постаті Шевченка у Вашінґтоні Леонід Молодожанин, який, до речі, в передвоєнні роки був студентом ленінґрадської Академії мистецтва у клясі згаданого Манізера.

Продовження буде.

Успіхи нашої молоді

А. Ничка

Коли студенти першого року Медичної року Медичної Школи Мавнт Сайнай в Ню Йорку зібралися вперше в часі першого семестру, то Аріядна Марія Ничка, дочка д-ра Богдана і Олександри Ничків, була не тільки наймолодшою студенткою, бо закінчила лише 20-ий рік життя, але також єдиною українкою в клясі. Ставши студенткою медичної школи цього університету, який поставила на першому місці в своїх стараннях, Аріядна досягла своєї цілі, бо вже в середній школі захоплювалася медичною наукою, коли добровільно і з замилуванням стала помічницею медичної сестри в школі. Після закінчення другої кляси середньої школи вона бере участь в літньому курсі в галузі стислої науки в університеті Фльориди.

Після третього року науки в середній школі, Аріядна стає студенткою Гантер коледжу в Ню Йорку і тут зразу скеровує своє зацікавлення на студії предметів з ділянки медицини, коли добровільно бере участь в дослідах в департаменті генетики при Мавнт Сайнай Медичному Центрі. Ідучи за своїм покликанням, як студентка Гантер коледжу, вона бере шестимісячну вечірню програму в шпиталі св. Вінкентія і стає реєстрованою технічною силою в ділянці наглих випадків, що дає їй можливість працювати доровочно в медичній клініці Гантер коледжу. В часі літніх вакацій бере участь в семінарі-проєкті „Опіка здоров'ям", що знову дає її нагоду через вісім тижнів працювати в Белвю шпиталі у відділі наглих випадків. Це велике її заінтересування цією ділянкою медичних студій причинилось до назначення її на координатора програми „Опіка в наглих випадках".

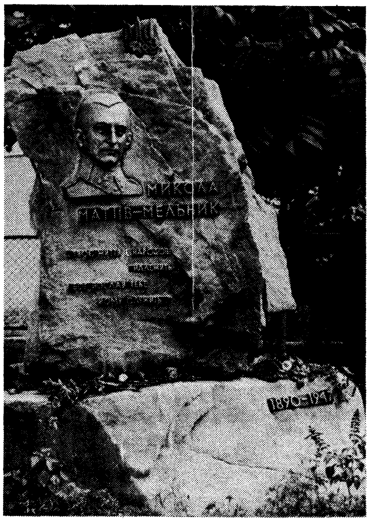
В часі перебування в Белвю шпиталі вона була також перекладчиком з української на англійську мову для тих наших пацієнтів, які не розуміли англійської мови. Як президент „Прі-мед клюбу" в Гантер коледжі вона організувала численні поїздки для майбутніх студентів медицини до різних медичних шкіл від Бостону до Балтимору. Будучи на останньому році студій в Гантер коледжі, Аріядна була прийнята до „Альфа-Епсільон-Дельта" товариства. Вона отримала ступінь бакалавра з відзначенням „кум лявде".

Хоч Аріядна виростала серед невеликої громади на Фльориді, де її батько д-р Богдан вів дентистичне б'юро, Аріядна цілий час була захоплена життям великого міста, де брала участь в житті української студентської громади Ню Йорку. Вона мріє дальше брати активну участь в праці і житті української медичної громади.

Аріядна, її брат Андрій та сестра Діяна є членами 455-го Відділу, як також стипендистами УНСоюзу.

НА МІНСЬКІЙ ЗУСТРІЧІ міністрів закордонних справ Білорусі, Мадярщини, Чехо-Словаччини, Болгарії, Австрії і Польщі досягнуто угоди про двосторонні консульські конвенції як перші кроки до встановлення дипломатичних стосунків.

В Україні здвигнено пам'ятник на честь М. Матіїва-Мельника

Пам'ятник в пошану М. Матіїва-Мельника в селі Яблунів.

У неділю, 11-го серпня 1991 року було людно біля яблунівської середньої школи. Сюди зійшлися мешканці селища й гості на відкриття пам'яника на честь Миколи Матіїва-Мельника — свого земляка, педагога, письменника й борця за волю України.

У виконанні камерного хору Коломийського Педучилища під диригуванням Анастасії Мельник-Соколишин (племінниці письменника), звучить одухотворена музика Дмитра Бортнянського. Потім слово виголошує голова районного Товариства Української Мови ім. Тараса Шевченка „Просвіта", заступник голови райвиконкому й депутат Обласної Ради — поет Богдан Радиш. „Микола Матіїв-Мельник — після півстолітньої розлуки — знову прийшов до нас, а ми до нього", — завершує він своє вступне слово.

Відповідальний секретар обласного відділу Спілки Письменників України Ярослав Дорошенко відкриває пам'ятник. Його автор — скульптор Богдан Романець зі Львова. Перед очима присутніх постають дві велетенські кам'яні брили, привезені з урочища Лебедина, улюбленого місця письменника. Злами брил неначе символізують злами нелегкого життя М. Матіїва-Мельника. У правому кутку верхньої брили вгорі — тризуб, скомпонований з кетягом червоної калини, символом Січового Стрілецтва. В центрі — бронзовий барельєфний портрет М. Матіїва-Мельника, старшини УГА, і напис: „Твоє життя народові належить / І Бог послав тебе йому служить". Нижче — дати життя: 1890—1947.

Звучить національний гимн „Ще не вмерла України". Із сльозами в очах слухає його дочка Софія, що прибула на землю батьків уперше після 1944 року.

Пам'ятник посвятив о. Василій Іроденко зі Стопчатова. З промовами виступили: письменник Я. Дорошенко, Василь Томащук, народна артистка України Оксана Затварська, скульптор Б. Романець, Ярослав Гриджук, Дмитро Данилюк. Вони говорили про значення педагогічної, літературної та громадської діяльности М. Матіїва-Мельника, підкреслили його європейську освіченість, великий талант, патріотизм, вірність справі визволення України. Відзначено велику заслугу яблунівського педагога Василя Курищука, який провівши нелегку роботу розшуків, повернув нам ім'я і твори свого земляка. Це запалюючий приклад діяльної, справжньої турботи про національну справу.

З особливою увагою присутні вислухали С. Мельник-Буру, яка живе у ЗСА і працює рідношкільним учителем.

— Дорогі рідні! — сказала вона. — Глибоким поклоном вітаю вас після того, як виросли крила і я змогла прилетіти сюди, на рідну землю, дорожчого за яку немає нічого!"

Вона розповіла про велику працьовитість батька її про те, що змістом його життя була творчість. Найважчі обставини життя не змогли зламати його духа. Свій виступ закінчила вона рядками вірша М. Матіїва-Мельника, присвяченого батькові:

„Це тільки сон, що Ти помер:
Я бачу все Тебе живого
І голос чую Твій тепер
І йду з Тобою у дорогу..."

Потім відбувся концерт. Лунали поезії М. Матіїва-Мельника й пісні на його слова творів українських композиторів у виконанні учнів і вчителів яблунівської середньої школи і камерного хору Коломийського Педучилища. На закінчення артистка О. Затварська прочитала поезію „Спаси, рятуй нас, Божа Мати!"

І так селище Яблунів збагатилось ще одним знаком — пам'яткою про культурну спадкоємність: є тут уже меморіальні дошки присвячені Іванові Франкові й Василеві Атаманюкові. Така меморіальна дошка є й на хаті, в якій народився М. Матіїв-Мельник. Приємно, що цей пам'ятник є справжнім твором мистецтва.

Варто б і в інших населених пунктах подбати про вшанування пам'яті своїх земляків і видатних людей. Вшановуючи пам'ять наших заслужених попередників, ми збагачуємо духово себе і прийдешні покоління.

Ігор Пилипейко,
(надруковано в часописі „Гуцульський Край" з 31-го серпня 1991 року).

Чи визнає...

(Закінчення зі стор. 2)

грошей. Розуміючи, що для вільної ринкової економіки потрібно стабільної валюти, Україна вирішила не підписувати нещодавнього договору про економічний союз, а натомість випускатиме власні гроші, які будуть конвертабельні. Все ж таки, Державний департамент звинувачує Київ, а не Москву, у переведенні консервативної економічної політики.

Ключовим для успіху незалежної України є доступ до фінансових установ, яки ми користуються й інші держави. Щоб мати доступ до цих установ, незалежність України мусять визнати З'єднані Стейти Америки. Основним для такого визнання є акції української громади в Америці. Один представник з адміністрації президента Буша сказав: „Якщо ви бажаєте визнання незалежности, то краще робіть якнайбільший натиск у цій справі!".

Щоб вижила Україна, Білий Дім мусить почути голоси української громади — мусить отримати він листи, петиції, поштівки і телефонні дзвінки. Президент Буш мусить знати, що Конгрес ЗСА підтримує питання визнання України, як це чітко висловлює Конгрес у своїх резолюціях. Конечно, щоб якнайбільше сенаторів і конгресменів стали спонсорами цих резолюцій. Вони це зроблять тільки, якщо вони почують від своїх виборців.

Настав час на акцію. Президент, конгресмени і сенатори реагують на погляд своїх виборців, коли виборці висловлюють свої бажання. Якщо питання виживання України є важливе для української громади, вона мусить чітко заявити свої вимоги перед президентом Бушем і членами Конгресу.

Наступного року, відбудуть ся вибори президента, всіх членів Палати представників і однієї третини членів Сенату. Українці в Америці мусять дати ясно зрозуміти, що не можна легковажити питання їхньої підтримки кандидатів. Українська громада підтримує тих кандидатів, які підтримували справу визнання незалежности України.

У справі визнання незалежности України Урядом ЗСА усім нам треба конечно писати листи до Президента. Листи повинні бути короткі, чітко з'ясовуючи справу нашого прохання. Варто спонукати писати листи своїх приятелів-неукраїнців. Можна писати на машинці і від руки — на поштівці. Теж можна телефонувати на число (202) 456-1414.

Внизу подаємо зразок такого листа:

The President
The White House
Washington, D.C. 20500

Dear Mr. President.
The people of Ukraine want and deserve the same opportunity for freedom and independence as we have in the United State. I urge you to recognize the independence of Ukraine and establish full diplomatic relations with Ukraine.
Sincerely,
(Name and address)

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У дописі про посвячення площі під католицьку церкву Пречистої Діви Марії в Норт Порті, Фла. („Свобода" з 17-го березня 1991 року) слід виправити, що збірку грошей перевели Л. Штайнберг і А. Качала. — М. Борисюк.

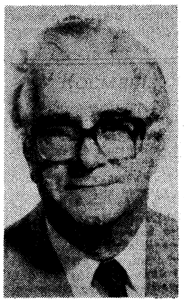
В Україні...

(Закінчення зі стор. 1)

наукова конференція „Культура півдня України". У її програмі питання етнографії, соціології, філології, музики, фольклору, живопису, театру, кіно, звичаїв, обрядів — і навіть анекдотів. На конференцію приїхали гості з усієї України, а також українці з Канади, ЗСА, Великобританії, Греції, Німеччини, Болгарії та інших країн.

Одеса. — Тут 19-го жовтня у приміщенні Політехнічного Інституту відбулися збори місцевої інтелігенції на тему: „Роля інтелігенції Одеси у побудові Української незалежної держави". Збори організовано Міською Радою народних депутатів. Всі промовці, серед яких були депутати Верховної Ради України Степан Хмара, Дмитро Павличко, кандидат на президента України Вячеслав Чорновіл, директор української гімназії Одеси Тетяна Мельник підтримали акт проголошення незалежности України. Як гості на форумі були присутні народні депутати Іван Драч і Михайло Горинь. Лише голова Обласної Ради Руслан Боделан підтримав популярний у сепаратистських колах республіки федеративний устрій незалежної України. Учасники форуму ухвалили резолюцію, в якій закликали всіх громадян республіки проголосувати за незалежність України. „Ми готові весь свій духовний потенціял віддати на благо суверенної, незалежної, демократичної України і волелюбної Одеси", — закінчується резолюція форуму.

Заслужене відзначення д-ра Р. Смика

Д-р Р. Смик

5-го жовтня цього року Управа міста Ковл Сіті в Іллиной вдостоїла д-ра Романа Смика почесної грамоти „Outstanaind Citizen Award" за його віддану лікарську працю для громадян цього міста впродовж 36 років.

Цю заслужену відзнаку вручив д-рові Смикові посадник міста Томас Мек Кінней напередодні великої паради „Oktoberfest — 1991", у якій д-р Смик взяв участь як „Grand Marshall".

З цієї нагоди місцева газета „Coal City Courant" вмістила велику статтю, в якій широко подано життєвий шлях і діяльність д-ра Романа Смика.

Д-р Смик поселився в Ковл Сіті в 1955 році, де він через 36 років провадив свою лікарську практику. Був він родинним лікарем, який не відмовляв нікому в своїй лікарській помочі і був готовий день і ніч йти на поклик недужого.

Він належав до кількох місцевих шпиталів і лікарських товариств та був активним членом місцевого уряду здоров'я.

В його лікарській і громадській праці помагала йому дружина Лідія, з якою мав трьох синів: Євгена (за фахом інженер-хемік), Марка, який закінчив політичну школу при Іллинойському університеті, а тепер працює при Grundy County Sheriff's Dept., та середущого сина Романа, який пішов слідами батька, закінчивши медичні студії і спеціялізацію на Лайола університеті, та від 1988 року веде хірургічну практику в Ковл Сіті.

Сам д-р Роман Смик в 1988 році тяжко пережив втрату своєї дружини Лідії, але далі є активним у нашому українсько-громадському і церковному житті.

В 1990 році він взяв участь в Лікарському Конгресі в Києві і Львові та відвідав рідні краї в західній Україні.

В липні цього року він взяв участь в організації й посвяченні першого музею і пам'ятника поетові Богданові Лепкому в селі Жукові біля Бережан, де виголосив святочну промову.

Був організатором кількох виставок, присвячених Богданові Лепкому, остання відбулася в Чикаго 13-го жовтня під час храмового свята — Святопокровського відпусту.

Святкову частину про Б. Лепкого відкрив д-р Р. Смик, потім промовляв гість з України, історик і композитор Василь Подуфалий, а мистецьку частину виконали панство Маринці.

В цей самий день відбулася також гарна виставка кераміки св. п. Лідії Смикової.

Д-р Павло Пундій

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ ПОСИЛИЛИ тиск на Гаїті, повідомивши про введення від 5-го листопада повного ембарґо на торгівлю з цією країною. Те ж саме стосується і американських інвестицій в економіку Гаїті. Передбачаючи можливість репресій проти американських громадян і погіршення загальної ситуації на острові, Державний департамент відкликає більшість дипломатів з Гаїті, а посольство ЗСА в тій країні рекомендувало 8,500 американським громадянам, які проживають на острові, якнайшвидше виїхати звідти.

Перший Кобзарський музей в Україні

Біля головного входу до музею Кобзарського Мистецтва в Переяславі-Хмельницькому (зліва): керівники музею Наталія Сердюк і Валерій Мормель, Ліда Чорна.

Давній одяг кобзарів.

У дні святкування 175-річчя з дня народження геніяльного Кобзаря України Тараса Шевченка на оспіваній ним землі — древньому Переяславі-Хмельницькому, одному з центрів формування української нації, що сприяло розвитку кобзарства, відкрився перший на Україні музей кобзарського мистецтва.

Переяслав-Хмельницький музей — це першоджерело речових і документальних матеріялів з історії кобзарства на Україні, в якому зібрано близько 1400 експонатів, що охоплюють період з часів Київської Руси до наших часів.

Часи давньоруські представлені різними видами музичних інструментів з археологічних розкопок, а також реконструкціями гусельок з розкопок давнього Новгорода, давньоруського гудка (автор реконструкцій — відомий сьогодні на Україні кобзар і майстер виготовлення бандур Микола Будник).

Серед унікальних експонатів — кобза з XVIII століття, торбан з XIX століття, подарований родиною доцента Київської Консерваторії Яна Пухальського, бандура роботи відомого майстра XIX століття Івана Федорова, що належала українському композиторові Павлові Суниці.

Більшість бандур зібраної в музеї колекції (вона нараховує 58 інструментів) — це оригінальні роботи українських майстрів. Зокрема Григорія Андрейченка, учасника 1-ої Київської Капелі, репресованих в 30—40-ві роки Олександра Корнієвського, Петра Наумчика та інших. Майже всі експоновані інструменти — іменні: належали вони талановитим кобзарям, таким як заслужений артист Федір Жарко, народний артист Андрій Бобир, заслужений артист Михайло Лобко, письменник Іван Немирович.

Представлені в музеї особисті речі відомих бандуристів. Звертають на себе увагу гравюри Опанаса Сластіона, Василя Лопати, живописні полотна Володимира Євтушевського, Володимира Кальпенка та інші.

Музей пропонує прослухування фонозаписів виступів бандуристів, перегляд відеофільмів на кобзарську тематику.

При музеї діють Школа Кобзарського Мистецтва та навчальні майстерні з виготовлення старосвітських бандур.

Я пропоную всім бандуристам, любителям кобзарського мистецтва і взагалі шанувальникам української культури, будучи в Києві, обов'язково відвідати цей унікальний і перший кобзарський музей не тільки в Україні, але в цілому світі. Всі, хто організує тури на Україну, у свої пляни повинні включити Переяслав-Хмельницький, який знаходиться недалеко від Києва.

Подаю точні дані: музей відкрито щоденно від 10-ої ранку до 5-ої по полудні. Не працює в середу і четвер.

Куточок музейної експозиції.

Адреса музею: 256110 Україна, м. Переяслав-Хмельницький, вул. Хмельницького, 20, Сердюк Наталія Петрівна. Їхати автобусом з Києва з автостанції „Дарниця", або підземкою „Комсомольська" (мабуть, цю назву тепер змінено). Коли приїдете до Переяслава-Хмельницького, далі автобусами 2,5, або 31 — до зупинки „Центр".

М. Чорний-Досінчук

Гарвардська газета писала про Л. Кравчука

У газеті Гарвардського університету „Гарвард Крімзон", з 27-го вересня була поміщена гарна велика стаття про виступ Леоніда Кравчука у Гарварді. Стаття ця пера М. Е. Балаґура, під наголовком „Кравчук представляє плян для України", починається на першій сторінці часопису і біля неї є поміщена велика знімка Кравчука.

Виступ Л. Кравчука був спонсорований УНІГУ і Проєктом для економічних реформ в Україні Школи ім. Кеннеді. Присутніх на доповіді Кравчука було понад 600 осіб.

Л. Кравчук почав свою доповідь словами: „Мало людей на Заході думало до недавна багато про Україну... але часи зміняються... Творчі сили українського народу пробуджуються".

Економічний ренесанс України, подає „Гарвард Крімзон" за Кравчуком, буде включати намагання відродити бажання серед людей діяти продуктивно... Це бажання діяти продуктивно було зруйноване „командною економікою. Відродження України буде включати перехід до приватної хліборобської господарки і перехід до вільної торгівлі.

Приватизація, остеріг Кравчук, візьме трохи часу. Колгоспи є непродуктивні, але нема багато людей, які хотіли б сьогодні взяти землю. Люди забули працювати на їх власних фармах.

Кравчук сказав теж, що Україна плянує відкрити двері для закордонних інвестицій і дасть правну охорону і нову валюту, щоби притягнути закордонну технологію, закордонний капітал і закордонний досвід.

Для цієї цілі Кравчук суґерував широку співпрацю із ЗСА. Кравчук сказав, що він плянує будувати не тільки демократичний уряд, але й демократичне суспільство. Мусимо звільнити наш нарід від патерналістичної ментальности... Люди не зможуть партиципувати у відродженні країни поки вони дивляться на уряд з низу у гору, уявляючи собі що уряд це — добрий батько.

Хоча незалежність України була проголошена парляментом України, народний референдум є назначений на 1-го грудня, сказав Кравчук. Він є певний, що вислід цього референдуму буде позитивний.

Кравчук сказав, що Україна буде брати участь у міжнародних організаціях і буде визнавати примат міжнародного права. Україна буде теж підкорятися міжнародним конвенціям у ділянці людських прав. Свобода преси і релігії будуть основними принципами українського права.

Л. Кравчук сказав, що Україна мусить мати свою армію і мусить бути мілітарно незалежною. Він інінформував, що Україна вже має приграничну сторожу, має внутрішні військові сили і має вже Республіканську Ґвардію.

Згідно з нуклеарною політикою начеркненою в декларації суверенітету, Україна стане державою вільною від нуклеарної зброї, стане нуклеарно-невтральною державою. Кравчук сказав, що він плянує зліквідувати 170 нуклеарних бомб які є ще розміщені в Україні, але заки це буде зроблене, Україна буде координувати контролю нуклеарної зброї з трьома іншими „нуклеарними" республіками колишнього СССР, тобто з Росією, Білорусією і Казахстаном.

Як ще одну мірку незалежности, Україна зорганізувала вже Національний Олімпійський Комітет, його завданням є приготувати Україну до змагань в Олімпіяді 1992 року.

Кравчук закінчив підкресленням факту, що він говорить у Бостоні, у місті народження Американської революції.

Я. Татомир

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МИКОЛА ШАХ член УНС Відд. 490-го Т-ва ім. Івана Франка в Ірвінґтоні, Н.Дж. помер 23-го вересня 1991 року на 81-му році життя. Нар. 1910 року в Турії, Самбір, Україна. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку дружину Зеновію. Похорон відбувся 26-го вересня 1991 року на цвинтарі Еверґрін в Гілсайд, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Олена Чорномаз, секр.

ГЕЛЕН БАБІЙ член УНС Відд. 94-го Т-ва ім. Маркіяна Шашкевича в Гемтремку, Миш. померла 9-го серпня 1991 року на 89-му році життя. Залишила у смутку дочу Ольгу Королович.

Вічна Їй Пам'ять!

Ольга Королович, секр.

МИХАЙЛО ПАЛКАНІНЕЦЬ член УНС Відд. 83-го Т-ва ім. Івана Франка у Філядельфії, Па. помер 18-го березня 1991 року на 71-му році життя. Нар. 1920 року в Хусті, Україна. Членом УНС став 1985 року. Залишив у смутку три доні: Наталку, Христину й Ірину та сина Віктора з родинами; внуків Олександру, Ґавина-Михайла, Олександру і Михайла та сестру Марію в Хусті, Україна. Похорон відбувся на цвинтарі Ленвю в Ракледж, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Андрій Кушнір, секр.

АННА КЛУС член УНС Відд. 383-го Т-ва ім. свв. апп. Петра і Павла в Бриджпорті, Па. померла 20-го серпня 1991 року на 90-му році життя. Нар. 1901 року в селі Стефкова пов. Ліcько, Зах. Україна. Членом УНС стала 1944 року. Залишила у смутку двох синів, три дочки, 14 внуків, 22-ох правнуків і пра-правнука. Похорон відбувся 23-го серпня 1991 року на цвинтарі свв. апп. Петра і Павла в Кінґ оф Прашія, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Йосиф Хома, секр.

МАРІЯ СІБЕРТ (з дому Павловська), член УНС Відд. 127-го в Баффало, Н.Й. померла 10-го вересня 1991 року на 75-му році життя. Нар. 28-го лютого 1916 року в Баффало, Н.Й. Членом УНС стала 1955 року. Залишила у смутку дочку Флору Ґейнс з мужем Михайлом; внуків Михайла, Сару і Тому Ґейнс, сестер: Анну Павловську і Ольгу Колотило, брата Івана Павловського; племінників і племінниць. Похорон відбувся у п'ятницю 13-го вересня 1991 року на цвинтарі Мт. Калварі в Баффало, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Петро Гаравус, секр.

СТЕФАНІЯ ФУР, член УНС Відд. 358-го Т-ва „Львів" у Пармі, Огайо. померла 23-го вересня 1991 року на 78-му році життя. Нар. 1922 року в Україні. Членом УНС стала 1949 року. Залишила у смутку мужа інж. Івана, доньки — Мирославу Футей і Марію Федьків, зятів: д-ра Богдана Футея й Ігоря Федькова, внуків: Андрія, Ліду і Дарію Футей; Романа, Юрія і Доріяна Федькова. Похорон відбувся 26-го вересня 1991 року на цвинтарі св. Андрея в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

З. Голубець, секр.

ЛЕВ ЛОМИШ член УНС Відд. 360-го Пластовий відділ в Баффало, Н.Й. помер 16-го вересня 1991 року на 82-му році життя. Нар. 3-го березня 1909 року в Мізуні Старому, Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Дарію; дітей: Христину Громоцьку з дочкою Діяною; Монтрію Ломиш з дочкою Адріяною; внука — д-ра Олександра Евгена Громоцького з дружиною Софією; сестри — Орисю, Анну і Зоню в Україні та ближчу і дальшу родину в Америці й Канаді.

Вічна Йому Пам'ять!

Осип Гаврилюк, секр.